

Taistelujen polku – hanke

Toteutusaika

1.2. – 31.12.2024

1. Hankkeen tausta ja tarve

Lapin sodan käynnistymisen syyt (*Kansa taisteli -lehti, nro 10 / 1984*)

Suomen eduskunta päätti 2.9.1944 aseleponeuvottelujen aloittamisesta Neuvostoliiton kanssa ja samalla se hyväksyi Neuvostoliiton rauhanneuvotteluille asettamat ennakkoehdot. Saksalaisille ilmoitettiin alkavista rauhanneuvotteluista Moskovassa. Ilmoituksen antamisesta annettuun saksalaisten joukkojen poistumisen määräaikaan oli aikaa vain pari viikkoa. Jo tässä vaiheessa molemmille osapuolille oli täysin selvää, että saksalaiset eivät pystyisi edes niin halutessaan poistumaan maasta asetettuun aikarajaan mennessä.

Sotatoimien päämajassa oli pelkona, että Suomen ja Saksan välille syttyisi tämän johdosta aseellinen yhteenotto ja että Lappi, jossa pääosa saksalaisten joukkoja oli, tuhoutuisi tässä yhteydessä. Mannerheim lähettikin everstiluutnantti Haahden Rovaniemelle neuvottelemaan saksalaisten kanssa mm. Oulun jättämisestä rauhaan ja saksalaisten joukkojen rauhanomaisesta poistumisesta maasta. Alkuun suomalais-saksalainen Lapin sota olikin eräänlaista kissa-hiiri leikkiä, jossa oli ennakkoon sovittu saksalaisten joukkojen vetäytymisen aikataulusta ja siitä, että suomalaiset seurasivat perässä omassa ennalta suunnitellussa aikataulussaan. Tämä onnistui suunnilleen Ranuan korkeudelle saakka.

Tilanne muuttui kuitenkin, kun liittoutuneiden valvontakomissio saapui maahan ja alkoi ponnekkaasti vaatia 30.9.1944 todellisiin sotatoimiin ryhtymistä Lapissa. Tämän painostuksen alla suomalaiset joukot nousivat maihin Torniossa 1.10.1944 ja aloittivat oikeat sotatoimet saksalaisia vastaan. Tästä samasta maihinnoususta alkoi myös 11. Divisioonan ja sen JR50:n Lapin sota.

Ylimaan taistelu (*Kansa taisteli -lehti, nro 10 / 1984*)

Suomen ja Neuvostoliiton sodan päättyessä syyskuun alussa 1944 jäi suomalaisten tehtäväksi saksalaisen 20. Vuoristoarmeijan osien internoiminen Pohjois-Suomessa. Näin alkoi sodan viimeinen katkera vaihe, suomalaisen aseveljen taistelu saksalaista aseveljeä vastaan.

Saksalaisen vuoristoarmeijan jouduttua välirauhan takia uhanalaiseksi, toimeenpantiin 12.9. alkaen vetäytymisoperaatio "Birke", jonka mukaan Uhtuan ja Kiestingin suunnalla ollut XVIII Vuoristoarmeijakunta kiireisesti vedettiin valtakunnan rajalle, ja edelleen linjalle Oulujoki-

Kajaani suojaamaan saksalaisten alkavaa vetäytymistä Norjaan. Samanaikaisesti aloitettiin suomalaisten joukkojen keskittäminen Oulujoen tasalle, jossa ne osoitettiin Pohjois-Suomessa käytävien sotatoimien johtoon määrätulle III AK:lle. Oulujoki-linjalle keskitettyihin joukkoihin kuului myös Panssaridivisioona, joka oli suomalaisten osalta pääosassa Ylimaan taistelussa Ranualla.

Varsinaiset sotatoimet alkoivat vaivihkaan, ikään kuin varovasti tunnustellen rauhansopimuksen sanelemaa uutta politiikkaa. Lokakuun alussa oli kuitenkin sota ilmiliekissä. Torniossa taisteltiin, ja vastoin alkuperäistä suunnitelmaa Ranua-Rovaniemi tielle suunnattu Panssaridivisioona taisteli Ranuan alueella tehtävänänsä vallata Rovaniemi ja katkaista Kemin suunnalla toimivien saksalaisten vetäytymistiet pohjoiseen. Taivalkoski-Posio-Rovaniemi suunnassa etenevä 6.D oli alistettu Panssaridivisioonalle.

Ylimaan taistelu oli yksi Lapin sodan verisimmistä taisteluista. Toisaalta taisteluasetelma oli hyvin sekava ja molemmilla osapuolilla oli suuria yhteydenotto-ongelmia omien joukko-osastojen välillä. Taistelut käytiin Ranua – Rovaniemi tien läheisyydessä Ylimaassa, josta lähtee tie kohti Palovaaraa. Taistelualueella on vieläkin nähtävissä runsaasti saksalaisten rakentamia puolustusasemia eri aseistuksille.

Taisteluista syntyneitä tappioita oli suomalaisilla 83 kaatunutta, 21 kadonnutta ja 121 haavoittunutta. Saksalaisten tappiot olivat 71 kaatunutta ja 184 haavoittunutta. Yhteensä taisteluissa kuoli siis 154 sotilasta, haavoittui 305 ja katosi 21 sotilasta (vankeja). (Martin Frick.)

Ylimaan taisteluiden muistomerkki on Ranuan Palovaarassa Ranua – Rovaniemi tien (kt 78) varrella, Ranuan suunnasta katsoen tien länsipuolella Palovaaraan johtavan tien risteyksessä. Muistomerkille on opastusviitat ja sen läheisyydessä on pysäköintialue. Muistomerkkin suunnitteli professori Ensio Seppänen ja se paljastettiin 29.8.1982. Muistomerkissä on teksti: ”Ylimaa 7. – 9.10.1944. Näillä kankailla taistelivat jääkäriprikaatin miehet saksalaisen vuoristoarmeijan osastoja vastaan.”

Taistelupolku

Lähimaastossa on retkeilyreitti ”Taistelupolku.” Polun mitta on 3,6 km. Polku on rakennettu 1990- luvun alkupuolella ja se on sijoitettu seuraamaan Ylimaalla teiden risteysalueelle rakennettuja saksalaisten rakentamia keskeisimpiä puolustusasemia. Polun alkupäässä on Ylimaan taistelumuistomerkki, tielaitoksen rakentama levähdysalue, levähdyskatos ja wc.

Taistelupolulla ja muistomerkillä käy vuosittain useita satoja matkailijoita. Polulla on vihko, johon voi tehdä merkinnän käynnistään. Varsin todennäköistä on, että suuri osa vierailijoista ei tee merkintää. Polku kiinnostaa niin saksalaisten, kuin suomalaisten Lapin sodan veteraanien jälkipolvea. Saksalainen Ylimaan taistelussa mukana ollut eversti Martin Frick on tehnyt perusteellista työtä tutkiessaan Ylimaan taistelua. Tästä tutkimuksesta on kappaleita tämän suunnitelman alussa. Artikkelit hänen laatimastaan selvityksestä on ilmestynyt Kansa taisteli -lehdessä nro 10 /1984.

Ranuan Reserviläiset ry on tehnyt Ranuan kunnan kanssa suullisen sopimuksen polun ylläpidosta ja huollosta. Reserviläiset ovatkin vuosittain huoltaneet polkua. Tämä pitää sisällään polun puhtaanapidon, tuulenkaatojen poiston ja polulla olevien opastaulujen kunnossapidon.

Kyseinen polku kaipaa kovasti päivitystä nykyaikaan. Polun opasteet ovat huonokuntoisia ja niiden kertoma viesti on pääasiassa paperikopioina muoviin suojattuna ja pienellä tekstillä. Tauluissa oleva teksti ei suurelta osin liity suoraan Ylimaahan taisteluun, vaikka sinänsä Lapin sodasta kertookin. Polku tulee siirtää tähän aikaan. Tämä tarkoittaa opastaulujen uusimista ja niihin sijoitetun Ylimaahan taistelusta ja Lapin sodasta kertovan tiedon sijoittamista QR-koodin taakse, jonka jokainen polulla vieraileva voi helposti lukea omasta älypuhelimestaan. Taulujen visuaalinen ilme rakennetaan yhtenäiseksi ja taulujen sijoitus mietitään uudelleen. Opastauluja on reitillä nyt 13 kpl. Kylttien määrä tulee hiukan vähenemään, mutta niiden antama tieto terävöityy ja tulee helpommin luettavaksi. Samalla opaskyltit tulevat jatkossa kertomaan, missä olet reitillä kunkin kyltin kohdalla. Taulujen visuaalinen ilme ja sähköinen tietokanta tehdään ostopalveluna ulkopuolisella asiantuntijalla.

Itse polku rakennetaan helppokulkuisemmaksi ja turvallisemmaksi kulkea. Nyt polku kulkee osan matkasta hyvin kivikkoista, rakkamaista, maastoa. Polun reitti suunnitellaan uusiksi niin, että se on helpompi kulkea ja myös niin, että se paremmin noudattaisi taisteluasemia. Polun kulkemista helpotetaan sorastamalla/kivituhkalla. Nyt polku kulkee ajoittain asemien ohi niin, että niitä ei aina erota.

Polku kulkee siis taisteluasemin yhteydessä. Asemat erottuvat kaivettuina poteroina ja kivistä ladottuina konekivääriasemina. Joissakin painanteissa on ollut isompia toimipisteitä kuten esimerkiksi joukkosidontapaikka tai tykkiasema. Polun ajantasaistamisen yhteydessä voidaan muutama taistelupotero ja kivistä ladottu konekivääriasema entisöidä. Tämä tarkoittaa poteron kasvaneiden puiden poistoa ja kyseisen aseman siivoamista sammaloitumiselta. Entisöinnin yhteydessä poteron viereen laitetaan kyltti, millaisesta asemasta siinä on ollut kyse. Kaikki polun läheisyydessä maastossa olevat poterot ja k-asetat merkitään värillisillä paaluilla. Tällöin kulkijalla on helppo hahmottaa taistelulinjat ja niiden sijoittuminen maastoon.

Levähdysalueen läheisyydessä olevalle muistomerkillä rakennetaan esteetön kulku. Tällä tavalla varmistetaan myös liikuntarajoitteisten mahdollisuus päästä vierailemaan muistomerkillä. Polun puoliväliin rakennetaan tulipaikka, laavu ja pieni halkovarasto. Kyseessä on siis polun puolivälissä oleva levähdyspaikka ja maisemapiste. Levähdyspaikan vieressä on kaunis suo.

Edellä kerrotuilla perusteilla ja toimenpiteillä saadaan Ylimaalle Rovaniemen ja Ranuan puoliväliin päivitetty, helposti saavutettava ja matkailijoita ja paikallisia houkutteleva informatiivinen virkistysreitti ja päiväretkikohde. Samalla tuodaan tämän päivän kulkijoille tiedoksi se mitä sodanajan sukupolvet ovat kokeneet ja sen kuinka raskaat uhrat sota ihmisille tuo.

Lapin sodan Ylimaahan taistelu on osa peräpohjalaista ja ranualaista historiaa ja taistelujen polku on sen ilmentymä ja erityispiirre. Taistelujen polku -hanke tukee paikallisen historiatiedon ylläpitämistä ja jakamista sukupolvien välillä.

Tarve hankkeeseen ja pyyntö kunnalle hakea Leader-tukea hankkeelle on tullut ranualaisilta reserviläisiltä ja muilta ranualaisilta, jotka kokevat tärkeäksi tuoda taistelupaikka ajanmukaisilla keinoilla myös tulevien sukupolvien tietoisuuteen.

Hanke on kaikenikäisten ranualaisten yhteinen hanke. Tämä tulee näkymään hankkeen monipuolisena talkootoimenpiteisiin osallistumisena. Yhteisen historian vaaliminen ja yhdessä osallistuminen lisää edelleen yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutusta ranualaisten kesken ja sitä kautta vahvistaa hyvinvointia ja pitovoimaa. Tämä edelleen vahvistaa peräpohjalaista identiteettiä.

2. Hankkeen hakija ja hankkeen resurssit

Hankkeen hakija on Ranuan kunta. Ranuan kunnalla on hyvät resurssit toteuttaa hanke. Ranuan kunnalla on laaja ja monipuolinen kokemus erilaisten maastossa olevien reitistöjen suunnittelusta ja rakentamisesta. Reitien suunnittelu ja kustannuslaskenta tehdään kunnan omana työnä. Varsinainen polun rakentaminen toteutetaan yksityisten urakoitsijoiden toimesta. Tämä työvaihe kilpailutetaan.

Ranuan Reserviläiset ry on vuosikymmenet huoltanut Ylimaän taistelupolkua. Reserviläisten tavoite on ylläpitää maanpuolustustahtoa ja -kykyä. Sotien ja sotaveteraanien muiston vaaliminen on osa tätä työtä. Ranuan Reserviläiset ry on kokouksessaan 25.10.2023 tehnyt päätöksen lähteä yhdessä kunnan kanssa toteuttamaan Ylimaän taistelupolku -hanketta. Hankkeen yhteistyökumppani tulee olemaan Ranuan Reserviupseerit ry.

3. Hankkeen laajempi viitekehys

Taistelujen polku -hanke toteuttaa osaltaan kehittämissuunnitelmia ja strategioita seuraavasti:

Suomen CAP-suunnitelma 2023 – 2027

” Esimerkkejä kehittämishanketukien sisällöistä: ... - Yleishyödylliset investoinnit: Paikallisen kehittämissuunnitelman toteuttamista edistävät aineelliset ja aineettomat yleishyödylliset investoinnit, joilla parannetaan maaseudun asuin- ja toimintaympäristöä, pieninfrastruktuuria ja ympäristön tilaa.” (sivu 980).

Lapin alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2023 – 2027

” Suunnitelman tavoite on paitsi lisätä yritysten toimintaedellytyksiä, myös taata maaseudun asukkaille hyvä elinympäristö ja vahvistaa maaseudun asukkaiden yhteisöllisyyttä ” (sivu 4).

” Asukkaiden viihtymiseen vaikuttavat kylien hoidetut ympäristöt sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta lisäävät toimet ” (sivu 16).

” Investoinnein kehitetään myös maaseudun toimintaympäristöä niin, että maaseudulla on hyvä elää ” (sivu 16).

” Lapissa Leader-ryhmät ovat ottaneet isoa roolia maaseudun asukkaiden osallisuuden parantajina ” (sivu 21).

” Maaseudun toimintaympäristön kehittämisen investoinnit (vesihuolto, pieninfra)” (sivu 25).

Peräpohjolan Leader ry:n strategia: Ihmisen kokoinen Peräpohjola – Polkuja kestävään tulevaisuuteen 2023 - 2027

”Peräpohjalaisuuden painopisteessä pyritään lisäämään alueen kulttuurin erityispiirteiden tunnistamista ja tunnustamista” (sivu 13).

”Peräpohjalaisen identiteetin vahvistuminen ja vaaliminen. Alueen kaikenikäiset asukkaat ovat ylpeitä kotiseudustaan.” (s. 13).

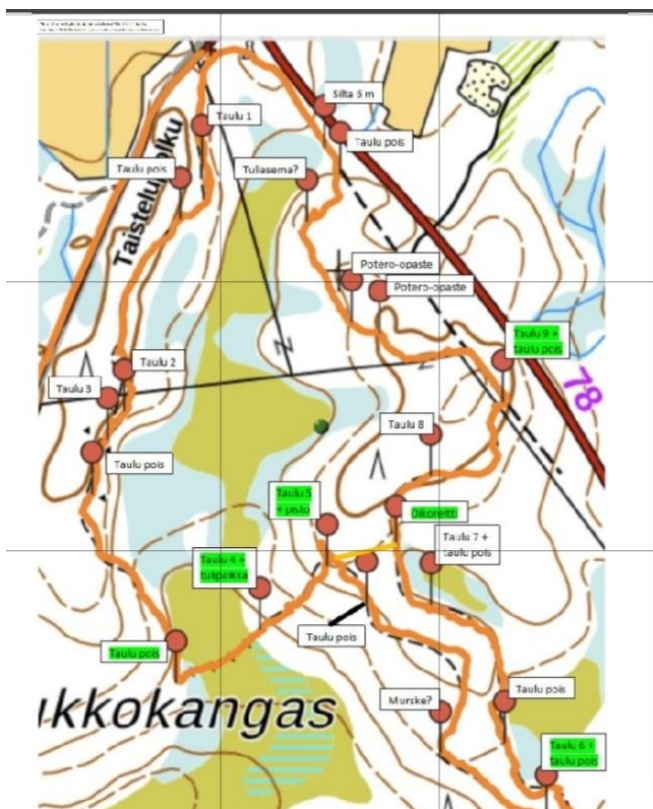
” Vaikka maailma muuttuu ja menemme eteenpäin, meidän arvomme ja luonto ovat ennallaan, niitä pyrimme vaalimaan ja varjelemaan ” (sivu 19).

Ranuan kuntastrategia 2022 – 2030

” Vahvistamme osallisuutta ja kuuntelemme kuntalaisia, henkilöstöä, yrityksiä ja yhteisöjä.” (sivu 5).

” Vahvistetaan ranualaisuutta ” (sivu 8).

4. Hankkeen toteutusalue

Taistelupolku on alueella, joka on noin 35 km Ranualta ja 50 km Rovaniemeltä Palovaarantien ja Rovaniementien risteyksessä, harjulla nimeltä Saukkokangas. Laajemmin aluetta kutsutaan nimeltä Yli-maa. Maanomistajien kanssa tehdyt sopimukset ovat sähköisen tukihakemuksen liitteinä.

Kartta Yli-maan taistelupolun sijainnista ja suunnitelma opastaulujen sijainnista.

5. Hankkeen kohderyhmät ja hyödynsaajat

Ylimaan taistelupaikka on ennen kaikkea ranualaisille tärkeä osa paikallishistoriaa. Suomen joukko-osastoissa taistelussa oli mukana useita ranualaisia, sekä sotilaina että oppaina. Suomalaisten ja saksalaisten sotilaiden jälkipolvet ovat hyvin kiinnostuneita esi-isiensä kohtaloista ja kokemuksista Lapin sodassa. Kyseessä on yhdestä Lapin sodan verisimmistä taistelupaikoista, joka on hyvä pitää kunnostettuna historiallisena käyntipaikkana myös koululuokille, sotahistorioitsijoille ja muille asiasta kiinnostuneille.

Muistomerkillä ja polulla vierailee jo nyt satoja matkailijoita vuosittain, niin ulkomaisia kuin kotimaisia. Kunnostuksen ja päivityksen jälkeen kohteessa tulee vierailijoiden määrä huomattavasti lisääntymään.

6. Hankkeen seurantaryhmä

Hankkeen toteutumista koordinoimaan asetetaan hankkeen hallinnoijasta (Ranuan kunta) ja hankkeen aloitteen tekijöistä (Ranuan reserviläiset ry) työryhmä, joka seuraa ja koordinoi hankkeen toteutusta. Näin varmistetaan hankkeen asianmukainen toteutuminen. Ranuan kunnasta (Risto Niemelä, Mika Niemelä, Juha Kutuniva) Reserviläiset (Rauno Kuha, Unto Karttunen, Jouko Höyhtyä).

7. Hankkeen tavoitteet

- Uusitaan, kunnostetaan ja rakennetaan turvallisemmaksi kulkea Ylimaan taistelujen polku sorastamalla/kivituhkalla, taistelujen polun helppokulkuisuus
- Tuodaan nykyaikaisin menetelmin helposti tavoitettavaksi ja nähtäväksi Lapin sodan merkittävän taistelupaikan historia myös tuleville sukupolville
 - Opaskylttien yhtenäinen visuaalinen ilme ja QR-koodit, audiotietokanta
 - Ylimaan taistelun sähköinen tietokanta
- Taistelupolku ja taistelumuistomerkki nostetaan sille kuuluvaan arvoonsa osana Ranuan paikallishistoriaa sekä tuodaan matkailullisesti kiinnostavaksi vierailukohteeksi
- Taistelukohteen parempi saavutettavuus, muistomerkkin esteetön kulku
- Suoalueiden ylitys ritilöillä (turvallisuus, helppokulkuisuus)
- Konetuliasemien entisöinti (3 kpl)
- Taukopaikka, jossa on tulipaikka, laavu ja liiteri
- Polku toimii eri kouluasteille ja puolustusvoimille Suomen sotahistorian esittelykohteena.

8. Hankkeen toimenpiteet, toteutustapa, aikataulu ja mahdolliset riskit

1. Suunnittelutyö (Pitää sisällään ostopalvelua ja talkootyötä)

Tämä työpaketti pitää sisällään:

- opaskylttien sisällön suunnittelun, visuaaliseen ilmeeseen suunnittelun, kylttien tekstit
- sähköisellä alustalla oleva tietokanta Ylimaan taistelusta,
 - Audiotiedostot, sähköiset tiedostot
 - luettuja kertomuksia Ylimaan taistelusta
- esitys kylttien sijainnista ja polkureitistä suhteessa taisteluasemiin,
- talkootyön kiitostaulu (annetaan kaikille talkoisiin osallistuneille)

Tietokanta sijoitetaan pysyväälle sähköiselle alustalle. Tietokanta pitää sisällään johdonmukaisen tietopaketin Lapin sodasta ja Ylimaahan taistelusta osana Lapin sotaa. Opasteissa oleva QR-koodi ohjaa kyseiselle sähköiselle tietokannalle.

Ostopalveluna:

- Taulujen visuaalinen ilme (+ rahoittajan logo)
- Lapin sodan ja Ylimaahan taistelutiedon kokoaminen sähköiseen tietokantaan
- Tietokannan sijoittaminen sopivalle alustalle
- QR-koodituksen luominen
- Polkukartan muokkaaminen opastaululle sopivaksi
- Olet tässä -piste jokaiseen tauluun

Talkoosuunnittelutyönä:

Opasteiden tekstisisällön luominen, reitin tarina

Jokaisen opastaulun oma tarina taulun paikan osalta (taulun sijainti)

2. Rakentaminen (pitää sisällään ostopalvelua ja talkootyötä)

- kävelyreitit kunnostaminen (urakoitsija ostopalveluna)
 - suon ylityksen rakentaminen
 - kivituhkaus
 - esteetön reitti muistomerkillä
- opaskylttien asennus (talkootyönä)
 - kylttien asentaminen
 - poteroiden ja tuliasemien merkitseminen
- avustaminen polun kunnostuksessa
- reitin työmaa-aikainen siivous
- tuliasemien entisöinti 3kpl
- puiden raivaus
- laavun, tulipaikan ja halkovajan rakentaminen (talkootyönä)
- Läpikuljettava, esteetön sisäänmenokatoksen rakentaminen
 - harjakatto, koko 3 x 3 m

Kohteeseen ei tule vaativia rakenteita. Kyseessä on tasainen maasto, jossa on hieman kivisyyttä, joka kivituhkaustoimenpiteillä tasataan. Kohteeseen tulevat laavu, tulipaikka ja liiteri ovat kaupallisten tyyppiinrustusten mukaisia ja ostetaan valmiiksi koottavina.

Polun rakentamisessa ehkäistään toimenpiteiden negatiiviset ympäristö- ja ilmastovaikutukset ja luonnon monimuotoisuuden heikentyminen.

Hankkeen aikataulu

Suunnittelutyö

2/24 – 4/24

ostopalveluna tehtävä (visuaalisuus, sähköisyys)

talkoona tehtävä (reitin tarina)

Varsinkin reitin tarinan luomiseen osallistetaan nuoria opastaulujen tietokannan sisällön rakentamisessa.

Opasteiden painatus (ostopalvelu)
4/24 – 5/24
Materiaalin talvikuljetus reitille (kunta)
3/24 – 4/24
Polun reitistön rakentaminen (urakoitsija)
6/24 – 8/24
Opasteiden asennus (talkootyö)
6/24 – 8/24
Tuliaseminen ja poteroiden merkintä (talkootyö)
6/24 – 8/24
Tulipaikan, laavun ja halkovajan rakentaminen (talkootyö)
6/24 – 9/24
Reitti valmis 1.10.2024

Riskit

Yhteisöllisen toiminnan yleinen ilmiö on vapaaehtoistoimijoiden vähyys. Hankkeen riskinä on, että saadaanko vapaaehtoisia toimijoita mukaan tekemään talkootyötä reitin hyväksi. Tähän riskiin vastataan tekemällä sitouttamistyötä reserviläisten keskuudessa ja tiedottamalla hankkeesta ja talkoista aktiivisesti kaikille paikallishistorian säilyttämisestä ja esiin tuomisesta kiinnostuneille ranualaisille paikkakunnalla yleisesti ilmestyvässä ilmaisjakelulehdessä, Kuriirissa.

Talkootyöriskiin varaudutaan myös selvittämällä mahdollisuus varusmiesten talkoiluun Puolustusvoimien ohjauksessa. Näin varusmiehet saavat tietoa lähihistoriasta ja tuntumaa Lapin sotaan.

Hankkeeseen sitoutetaan mukaan myös Ranuan kristillinen kansanopisto, työpaja Justeeri ja paikalliset yleishyödylliset yhdistykset.

Rakentamisessa huomioidaan myös 80-v. juhlavuosi Jatkosodan ja Lapin sodan päättymisestä.

Tarvittaessa otetaan yhteyttä Lapin maakuntamuseoon.

9. Hankkeen viestintä

Hankkeesta tiedotetaan hankkeen käynnistyessä, hankkeen aikana ja hankkeen valmistuttua alueella ilmestyvissä tiedotusvälineissä. Tässä yhteydessä tiedotetaan kuntalaisia mahdollisuudesta osallistua polun rakentamiseen, samalla tehdään reserviläisten sitouttaminen osallistamalla heitä hankkeen kaikkiin työvaiheisiin.

Tiedottamisessa noudatetaan rahoittajan viestintäohjeita. Hankkeen työryhmän viestintää tukee kunnan viestintäkoordinaattori. Hankkeen viestinnässä toteutetaan Ranuan kunnan viestintäsuunnitelmaa.

10. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Taistelujen polku ja taistelumuistomerkki nostetaan sille kuuluvaan arvoonsa osana Ranuan paikallishistoriaa myös tuleville sukupolville. Hankkeen vaikutuksena Taistelujen polku tuo paremmin esiin paikallista historiaa nykyaikaisilla sähköisillä välineillä tukien monipuolisesti paikallisen historiatiedon ylläpitämistä ja jakamista sukupolvien välillä. Taistelutarina ja visuaalinen ilme nousee paremmin esille.

Taistelujen polku on kunnostettu ja uusittu.

Esteettömyys muistomerkillä on parantunut.

Polku on matkailullisesti kiinnostavampi ja paremmin saavutettava sekä helppokulkuisempi kohde.

Konetuliasemia entisöity esim. 3 kpl

11. Hankkeen seuranta ja raportointi

Hankkeen sisäinen seurantaryhmä seuraa ja koordinoi työn etenemistä ja raportoi rahoittajan ehtojen mukaisesti.

12. Toiminnan jatkaminen hankkeen päätyttyä

Lokakuun alussa 2024 pidetään polun avajaistilaisuus. Ranuan reserviläiset ry ylläpitää ja hoitaa taistelujen polkua kunnan kanssa laadittavan sopimuksen mukaisesti. Myös hankkeen jälkeisiin kunnostus- ja ylläpitotoimenpiteisiin ovat kaikki ranualaiset tervetulleita.

13. Hankkeen kustannukset alv. 0 % Tosiasialliset kustannukset

Rakentaminen	55 700 €
Koneet, laitteet ja välineet	800 €
Vastikkeeton työ (á 20 euroa / tunti)	18 833 €
Kustannukset yhteensä	75 333 €

14. Hankkeen rahoitus

Peräpohjolan Leader ry		45 500 €
Ranuan kunta		11 000 €
Julkinen tuki yhteensä	75 %	56 500 €
Vastikkeeton työ	25 %	18 833 €
Rahoitus yhteensä		75 333 €